

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 581

Nota Koersel, Klarinetstraat

Bouw van een socio-cultureel centrum
Deel II: Programma van maatregelen

Petra Driesen, Joris Steegmans & Willem Vanaenrode
Januari - Februari 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Initieel werd door LAReS een archeologienota voor een uitgesteld traject (ID 4472) opgesteld bestaande uit een bureauonderzoek. Op basis van het bureauonderzoek was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom was aanvullend vooronderzoek noodzakelijk.

Deze diende in eerste instantie te bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek om de plaggenbodem in kaart te kunnen brengen en de gaafheid van het onderliggende oorspronkelijk bodemprofiel na te kunnen gaan. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, diende al dan niet een vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uitgevoerd te worden. Tot slot diende tevens een proefsleuvenonderzoek naar (proto-)historische sites uitgevoerd te worden.

Het aanvullend vooronderzoek dat effectief uitgevoerd werd betrof een landschappelijk bodemonderzoek (2018A148) en een proefsleuvenonderzoek (2018B200). Beide onderzoeken werden uitgevoerd op de percelen gekend als Beringen, Afdeling 5, sectie B, percelen 1948n, 1949^e, 1949c, 1949d, 1950a, 1952y, 1952x, 1952v, 1968a en 1968b in een zone met een oppervlakte van 6.650m².

Het landschappelijk bodemonderzoek werd uitgevoerd conform het programma van maatregelen zoals omschreven in de bekrachtigde archeologienota. Op basis van de resultaten van dit bodemonderzoek werd beslist om geen aanvullend vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uit te voeren.

Het programma van maatregelen, zoals omschreven in de bekrachtigde archeologienota (ID 4472), voorzag in een proefsleuvenonderzoek waarbij 10% van het terrein onderzocht diende te worden door middel van continue proefsleuven van 2 m breed, die op 15 m van elkaar gelegen waren. In totaal ging het om drie noordwest-zuidoost georiënteerde sleuven en 2 oost-west georiënteerde sleuven. Bijkomend diende 2,5% onderzocht te worden door middel van kijkvensters, dwars- en/of volgsleuven. Indien bleek dat de begrenzing van het kerkhof, die op de Ferrariskaart afgebeeld stond, zich binnen het plangebied bevond, dan diende(n) in die zone nog één of meerdere proefput(ten) aangelegd te worden om na te gaan of er hier ook sprake is van begravingen, en om deze begraving te waarderen in functie van eventueel vervolgonderzoek.

Er werd tijdens het onderzoek ietwat afgeweken van het programma van maatregelen. Zo werden twee proefsleuven onderbroken door de aanwezigheid van een weg en een parking die nog steeds in gebruik waren. In totaal werd 748m² onderzocht, wat neerkomt op 14 % van de oppervlakte die effectief onderzocht kon worden (5.323 m²). Van de oppervlakte die conform het programma van maatregelen onderzocht moest worden, nl. 6.650 m², betreft het 11 %.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kon een gemotiveerd advies gegeven worden aangaande het al dan niet uitvoeren van verder archeologisch onderzoek.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het landschappelijk bodemonderzoek toonde aan dat in het noorden en in het zuidwesten een plaggendeek aanwezig is. In het zuiden en zuidoosten was de bodem verstoord. Deze verstoring is van antropogene aard en is toe te wijzen aan de bouw van de Stedelijke Academie. De oorspronkelijk bodem, een podzol, werd slechts op één plaats aangetroffen namelijk in het zuiden van het onderzoeksgebied. Deze bleek echter geroerd te zijn,

vermoedelijk ten gevolge van de bouw van de Stedelijke Academie. Op andere plaatsen in het onderzoeksgebied kan ook de vroegere akkerbouw een rol gespeeld hebben.

Het proefsleuvenonderzoek leverde acht archeologische sporen op die allen antropogeen van aard zijn. Het betrof vier plantkuilen, twee kuilen (vermoedelijk eveneens plantkuilen) en twee paalkuilen. Deze zijn te relateren aan landindeling uit de negentiende-20e eeuw. Het kerkhof werd niet aangesneden. Aangezien deze indeling cartografisch is gekend, is de kenniswinst bij vervolgonderzoek minimaal.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op het onderzoeksterrein langs de Klarinetstraat op een 1,4 ha groot terrein in het centrum van Koersel aan de Klarinetstraat 26 (gemeente Beringen, provincie Limburg) de bouw van een socio-cultureel centrum. Het terrein is kadastraal gekend als Beringen, Afdeling 5, sectie B, percelen 1948n, 1949^e, 1949c, 1949d, 1950a, 1952y, 1952x, 1952v, 1968a en 1968b.

De huidige Academie zal blijven bestaan en delen van de noordelijke percelen zullen buiten de ontwikkeling vallen. Het gebied rond de Academie zal wel heringericht worden door de aanleg van nieuwe parkeerplaatsen en de bouw van een socio-cultureel centrum.

De bouwput zal ongeveer 0,5m breder zijn dan het gebouw zelf. Rondom de kelders zal de bouwput 1m breder zijn.

Het grootste deel van het gebouw zal niet onderkelderd worden, wegens een slechte stabiliteit van de ondergrond. Voor het aanleggen van de funderingsplaat wordt er gerekend op een verstoringsdiepte van ca. 50 cm onder het maaiveld. In het zuidelijke deel van het gebouw worden wel twee kelderruimtes voorzien. Hiervoor wordt de bodem in de zuidwestelijke hoek tot een diepte van ca. 3m uitgegraven. Aansluitend hieraan, meer centraal gesitueerd, is een tweede kelder ontworpen, waarvoor een verstoringsdiepte van ca. 3,8 m wordt gerekend.

Vanaf de hoofdingang, langs de oostgevel, wordt een luifel voorzien. Daarvoor zal één funderingszool van 100 x 120 cm worden aangebracht, terwijl de rest zal worden opgehangen aan het dak. De funderingszool zal reiken tot 0,9m onder het maaiveld.

Aan de noordoostkant van het gebouw, zal een wadi voorzien worden. Het graafwerk voor het aanleggen zal de bodem tot een diepte van maximaal 70 cm onder het maaiveld verstoren. Naast de wadi wordt een regenwaterput voorzien met een capaciteit van 20000 liter. Hiervoor wordt een put van 3,75m op 3,75m gegraven, die tot 2,6m onder het maaiveld zal reiken.

Zowel de wegenis als de verhardingen zullen worden aangelegd in waterdoorlatende klinkers. De bodem zal op die plaatsen tot een diepte van ca. 60 cm uitgegraven worden.

De Harpstraat zal over een afstand van 15m worden doorgetrokken in noordelijke richting, in het verlengde van het bestaande tracé, waar hij uitkomt op de nieuw aangelegde Klarinetstraat, die in oostelijke richting wordt uitgebreid. Dit brengt de totale lengte van dit stuk weg op 83m. Vanaf het westen wordt een stuk wegenis voorzien dat in noordelijke afstand loopt over een afstand van ca. 55m. De weg is ca. 6m breed en uitgevoerd in klinkerverharding.

Ten zuiden van de Harpstraat wordt een 90m lange weg aangelegd van ca. 6m breed. Ook tussen de noordelijke parkeerplaatsen en de nieuwe weg enerzijds en het nieuwe socio-culturele centrum anderzijds zal een weg aangelegd worden.

Voor het aanleggen van de nieuwe bestrating wordt de bodem tot op een diepte van ca. 60cm afgegraven.

Op verschillende plaatsen worden nieuwe parkeerplaatsen voorzien. Ten noorden van het gebouw zijn 33 parkeervakken voorzien. Aan de kopgevel van de Academie worden 16 nieuwe parkeerstroken aangelegd. Aan de dienstingang van het nieuwe socio-cultureel centrum worden 4 parkeervakken en 1 standplaats voorzien. Achter de Academie worden nog eens 7 extra parkeervakken voorzien. Tegen de zijgevel zal een overdekte fietsenstalling komen, waar 40 fietsen gestald kunnen worden.

Alle parkeerplaatsen worden op dezelfde manier aangelegd, waarbij de bodem tot op een diepte van ca. 60 cm wordt afgegraven. Tussen de parkeerstroken worden groenzones voorzien.

Tussen de noordelijke parkeerplaatsen en de nieuwe weg enerzijds en het nieuwe socio-culturele centrum anderzijds zal een weg aangelegd worden. Op deze plaats liggen in de bestaande toestand verschillende parkeerplaatsen in grasdallen en de huidige weg. Het aanleggen van een nieuwe straat betekent dat de bestaande bestrating en parkeervakken verwijderd zullen worden.

In plaats hiervan zal een halfcirkelvormig plein worden aangelegd, waarbij een soort tribune wordt gebouwd, waarvoor een onderfundering wordt voorzien, die een verstoringsdiepte van 60 cm onder het maaiveld zal hebben.

Aan de reeds bestaand ondergrondse parkeergarage wordt het betonnen hellend vlak naar de garage toe vernieuwd. Deze werkzaamheden zullen gecombineerd worden met de aanleg van een nieuwe helling met trap.

Voor de aanleg van deze nieuwe toegang wordt op een verstoringsdiepte van ca. 0,7 m gerekend.

Parallel aan de voorkant van het gebouw wordt een sleuf van ca. 1m diep gegraven, waarin de nutsleidingen worden aangelegd. Aan de noordkant sluit deze aan op de reeds bestaande faciliteiten. Ter hoogte van de zuidoosthoek van het nieuwe gebouw maakt de sleuf een haakse hoek en loopt dan langs de zuidgevel over een afstand van enkele meters vooraleer de leidingen hier het gebouw inlopen.

Naast deze sleuf voor nutsvoorzieningen wordt een riolering voorzien. Ook deze leidingen zullen zich ca. 1m onder het huidige maaiveld bevinden. Ook onder de wegenis wordt een riolering voorzien met een verstoringsdiepte van ca. 1m.

1.4 Bepaling van Maatregelen

Hoewel het onderzoek in het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied enkele archeologische sporen opleverde, wordt voor het onderzoeksgebied **geen vervolgonderzoek** geadviseerd. De vindplaats beschikt namelijk over een laag potentieel op kenniswinst, wat maakt dat een vervolgonderzoek als niet nuttig en niet noodzakelijk (kosten-batenanalyse) beschouwd wordt.

Hoewel slechts een deel van het onderzoeksgebied onderzocht werd, geldt dit advies voor het volledige onderzoeksgebied. De zone die niet onderzocht kon worden, is door de aanleg van de weg, de parking en nutsleidingen (waaronder een riolering) reeds grotendeels geroerd. Dat dit het geval was, bleek ook uit het onderzoek van SL1, die parallel met de parking werd aangelegd en waarin de bodem zo goed als volledig geroerd bleek te zijn. Daarnaast leverde het onderzoek in deze zone van het onderzoeksgebied geen archeologische sporen op.

Dat er geen verder archeologisch onderzoek nodig is, neemt niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vevat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

BEUKELAAR-VAN GULIK T. & HEIRBAUT E.N.A. (2017) Een nieuw socio-cultueel centrum aan de Klarinetstraat 26 te Koersel. Archeologienota. *LARes-Rapport 26*, Halle-Zoersel.

THEUWS F. & VAN DER HEIDEN M. (2011) De archeologie van de Brabantse akkers. Toelichting van de hand van het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam in Veldhoven, *Themata 4*, Eindhoven.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerendergoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695&param=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317&param=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerendergoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4472>

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroerendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

